

DIZAINAS LAIMEI IR DIZAINO NELAIMĖS: INOVOUTI IŠ EMPATIJOS

Jūratė Tutlytė

Vytauto Didžiojo universitetas, VŠĮ „Kaunas 2022“

V., Pavardė: Jūratė Tutlytė
E-puslapis: <https://kaunas2022.eu/dizainas-laimei/>
E-paštas: jurate.tutlyte@vdu.lt / jurate@kaunas2022.eu
Institucija: Vytauto Didžiojo universitetas / VŠĮ „Kaunas 2022“
Adresas: K. Donelaičio g. 58, 44248 Kaunas / Laisvės al. 36, 44240, Kaunas
Telefono nr.: +370 699 16940

Tyrimo tikslas. Išaiškinti prieinamumo reikšmę bei jo santykį su dizaino lauku, išskleisti prieinamumo problematiką daiktinės aplinkos ir (miesto) viešųjų erdvių kontekste, atsiremiant į kasdienybės aplinkos iššūkius bei gerosios (kūrybinės) praktikos patirtis.

Reikšminiai žodžiai: prieinamumas, kultūros prieinamumas, dizainas visiems, ženklėjimas, dizainas laimei

Tyrimo metodai. Analitinis aprašomasis, patyriminis, lauko tyrimų, atvejų analizės, dizaino / strateginio mąstymo metodai.

Rezultatai ir / arba išvados. Daiktinės aplinkos ir viešųjų erdvių tyrinėjimas per prieinamumo prizmę vis dar yra menkai taikoma aplinkos, architektūros ir dizaino tyrimų, kritikos ir praktikos laukuose. Tai – nauja perspektyva Lietuvoje. Pasaulinėje teorijoje ir praktikoje pripažintos „universalus dizaino“ ir „dizaino visiems“ neretai lieka įstrigusios teisės aktų ar dokumentų formuluotėse, kurias realybėje stengiamasi apeiti. Tuo tarpu pasaulyje, ne išimtis ir Lietuvoje, visuomenė sparčiai sensta. Ir tai yra stiprus ir reikšmingas argumentas, kviečiantis persvarstyti daiktinės aplinkos, statinių ir erdvių projektavimo, kūrimo principus, kad mūsų aplinkos ir miestai taptų labiau įtraukūs, pritaikyti įvairaus amžiaus, socialinės padėties, gebėjimų žmonėms. Vien Lietuvoje skaičiai rodo, kad yra daugiau nei 240 tūkstančių negalią turinčių žmonių. Realus skaičius, įvertinus ir žmonių patiriamas laikinas traumas, kitakalbystę, tėvystės ir motinystės tarpsnius ir kitas aplinkybes yra, greičiausiai, antra tiek didesnis. Visų jų – mūsų galimybes savarankiškai ir oriai įsitraukti į kasdienės veiklas vis dar yra esmiškai ignoruojamos. Ne išimtis ir kultūros paslaugos bei produktai.

Originalumas ir / arba praktinis reikšmingumas. „Kaunas Europos kultūros sostinė 2022“ projekto Dizaino programa 2019 m. ėmėsi iniciatyvos parengdama pirmąjį lietuvių kalba prieinamumo gidą „Kaunas visiems“, siekiant plėsti kultūros prieinamumo ribas. Kartu su partneriais parengtas prieinamumo ženklėjimo sistema bei prieinamų kultūros renginių gaires. Vyksta ženklėjimo sistemos ir internetinio įskiepio diegimo darbai. Sistemos kuriamos kaip atviros sistemos kultūros lauko ir ne tik naudojimui.